

УДК 681.527.2

Шиян Д.С.¹, Громико Р.Г.²

¹ канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-119сп НУ «Запорізька політехніка»

ПРИВАТНЕ ТА ПУБЛІЧНЕ РОЗМІЩЕННЯ АКЦІЙ: СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ

Публічне акціонерне товариство може здійснювати публічне та приватне розміщення акцій. Відповідно, приватне акціонерне товариство може здійснювати лише приватне розміщення акцій. У разі прийняття загальними зборами приватного акціонерного товариства рішення про здійснення публічного розміщення акцій до статуту товариства вносяться відповідні зміни, у тому числі про зміну товариства з приватного на публічне.

Для більш детальної характеристики публічного та приватного розміщення акцій потрібно зазначити позитивні та негативні якості кожного з видів акціонування. Якщо вести мову про недоліки публічного розміщення акцій то до них відносять: існування значних витрат – передбачає витрати на послуги фінансового консультанта, юристів, аудиторів; існування бюрократичних процедур – ідеться про те, що до компанії висувається ряд вимог та правил лише із дотриманням яких вона зможе здійснити таку процедуру; за певних обставин існує загроза втратити контроль над компанією. Але необхідно додати, що така ситуація може виникнути лише у тому випадку, якщо буде здійснено продаж понад 50% акцій і вони будуть зосереджені у руках одного акціонера. Але якщо ці 50% будуть розподілені між кількома особами, то цієї проблеми можна буде уникнути; потреба розкриття інформації – тобто, у публічних підприємств виникає обов'язок опубліковувати відомості про свої фінансові показники і про власників, які володіють більше як 5% статутного капіталу – наявний високий ступінь ризику виникнення помилок при впровадженні а це, у свою чергу, може спричинити зменшення обсягу отриманих коштів у порівнянні із очікуваним.

Та не дивлячись на ряд недоліків, існування яких не можна не зазначити, все ж процедура має і свої переваги. До них належать: дає можливість вийти на фондовий ринок міжнародного рівня і провести залучення довгострокових інвестицій; зростання статусу компанії. Вона має значні переваги, пов'язані зі встановленням комерційних відносин, оскільки

вихід на міжнародну фондову біржу збільшує кількість потенційних партнерів; відсутність боргового тягара та можливість залучення довгострокового капіталу.

Згідно зі ст. 24 Закону України «Про акціонерні товариства» акції перебувають у біржовому обороті, тобто правочини з ними укладаються на біржі. Публічне акціонерне товариство зобов'язане пройти процедуру лістингу та залишатися у біржовому реєстрі принаймні на одній фондовій біржі. Укладання договорів купівлі-продажу акцій публічного акціонерного товариства, яке пройшло процедуру лістингу на фондовій біржі, здійснюється лише на цій фондовій біржі.

Лістинг – це сукупність процедур із включення цінних паперів до реєстру організації торгівлі та здійснення контролю за відповідністю цінних паперів і емітента умовам і вимогам, установленим у правилах організації торгівлі. Навпаки, акції приватного акціонерного товариства не можуть купуватися та/або продаватися на фондовій біржі, за винятком продажу шляхом проведення на біржі аукціону.

Частина 2 ст. 7 Закону України «Про акціонерні товариства» фіксує ще одну особливість обороту акцій приватного акціонерного товариства – з урахуванням переважного права акціонерів цього акціонерного товариства на придбання відчужуваних акцій, якщо це передбачено його статутом.

Процедура приватного розміщення акцій, так само як і процедура публічного розміщення акцій має декілька стадій. При прийнятті рішення про залучення додаткового капіталу, компанія звертається до організаторів розміщень – інвестбанків, аналітики яких досліджують бізнес клієнта, його місце на ринку, слабкі та сильні сторони, роблять приблизну оцінку вартості компанії. Розглядаючи результати тендеру, обирається один банк із найвигіднішими умовами».

На приватне акціонерне товариство, на відміну від публічного, не покладається обов'язок з опублікування його фінансової інформації та інформації про афілійованих осіб. Навпаки, публічне акціонерне товариство повинно щорічно публікувати в засобах масової інформації річний звіт, бухгалтерський баланс, рахунок прибутків та збитків тощо.

Річна звітність лише публічного акціонерного товариства підлягає обов'язковій аудиторській перевірці. Посадові особи товариства зобов'язані забезпечити доступ незалежного аудитора до всіх документів, необхідних для перевірки результатів фінансово-господарської діяльності товариства.

Важливим фактором, який надає перевагу на користь приватного розміщення акцій, є той, що вартість такої процедури є відчутно меншою по відношенню до публічного, а це дає можливість використовувати їх невеликим за розмірами компаніям. Також при застосуванні приватного

розміщення акцій у компанії відсутній обов'язок перетворюватися на публічну.

Отже, зіставивши та порівнявши між собою публічне та приватне розміщення акцій, ми можемо простежити наявність ряду відмінних рис, їх негативних та позитивних сторін, які беззаперечно повинні бути враховані суб'єктом, який постав перед вибором одного із цих способів. Варто відмітити, що до недавнього часу в Україні більшу популярність мало приватне розміщення акцій. Що ж стосується публічного розміщення, то воно почало набувати поширення в Україні лише в останнє десятиріччя.